

סדר נזיקין | מסכת הוריות דף י"ג - סדר קדשים | מסכת זבחים ו' פרשת ניצבים | כ"א-כ"ז באלול תשפ"ה (20-14 לספטמבר 2025)

מז התלמוד

סדר קדשים, מסכת זבחים ב', ב

אמר ליה רבינא לרב פפא: לא הוית גבן באורתא בתחומא בי חרמך, דרמי רבא מילי מעלייתא אהרדי ושני להו.

באורתא - בערב.

מילי מעלייתא - דברים מעולים

הסבר: רבינא אמר לרב פפא: לא היית איתנו אתמול בערב במקום בשם בית חרמך, ולכן לא שמעת כיצד הראה רבא סתירה בין שני דברים מעולים ותייך אותה.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו אברהם יצחק ויעקב, הוא יברך את חילי צבא ההגנה לישראל ואנשי כחות הבטחון, העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו, מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים, ומן הים הגדול עד לבוא הערבה ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים. יתן ה' את אויבינו הקמים עלינו נגפים לפניהם! הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חילינו מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם. ידבר שונאינו תחתייהם, ויעטרם בכתר וישועה ובעטרת נצחון. יקיים בהם הכתוב: "כי ה' אלהיכם ההלך עמכם, להלחם לכם עם אויביכם להושיע אתכם." ונאמר: "אמן".

הלימוד מוקדש להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים ורפואת הפצועים
אחינו כל בית ישראל
הנתונים בצרה ובשביה
העומדים בין בים ובין ביבשה
המקום ירחם עליהם
ויציאם מצרה לרוחה

דף י"ג: סדרי קדימויות

לפעמים יש מקרים שבהם צריך לבחור בין שתי אפשרויות. בדף זה עוסקות המשנה והגמרא בכמה מקרים כאלו. אם ישנם שני עניים, איש ואישה, ששניהם זקוקים לכסף כדי לקנות אוכל או עבור בנדים. אנו רוצים מאוד לעזור לשניהם, אבל מה נעשה אם יש לנו כסף רק עבור אחד מהם, למי ניתן את הכסף? **הרמב"ם פוסק שיש לתת את הכסף לאישה, מפני שהיא מתביישת לחזר על פתחי הבתים ולקבץ נדבה, הרבה יותר מכפי שאיש מתבייש.** כך מונה המשנה סדרי קדימויות שונות, והיא אומרת שתלמיד חכם קודם אפילו לכוהן גדול שאינו תלמיד חכם, ואפילו למלך, מפני שתלמיד חכם מיוחד יותר ממלך. התלמוד ממחיש זאת כך: אם מלך מת - כל אחד מישראל יכול להיות מלך במקומו. ואילו כשתלמיד חכם נפטר, אין מי שימלא את החלל שגותר.

דף י"ד: עונותו של רב יוסף

בדף זה מסתיימת מסכת הוריות, החותמת את סדר נזיקין. התלמוד מספר מעשה יפה על עונותו המופלגת של רב יוסף. לשיבת בבל היו צריכים לבחור ראש ישיבה, והתלבטו תלמידי החכמים אם להעמיד את רב יוסף בראשות הישיבה או להעמיד את רבה בראשות הישיבה. שלחו בני בבל לחכמי ארץ ישראל שיכריעו בדבר, והם הכריעו שרב יוסף יעמוד בראשות הישיבה. אף על פי כן, בעונותו הרבה רב יוסף סירב להתמנות למשנה ולכן התמנה לה רבה. **עשרים ושנים שנים היה רבה ראש ישיבה, ולאחר שנפטר רבה התמנה רב יוסף לראשות הישיבה.** לאחר שנפטר רב יוסף התלבטו בין ארבעה תלמידי חכמים מי מהם ימונה לראשות הישיבה, והחליטו שמי מהם שיאמר דבר הלכה שאי אפשר להפריך אותו - ימונה לראשות הישיבה. אב"י, שהיה אחד מארבעת תלמידי החכמים, אמר דבר הלכה שאין עליו פרקה, ומינוהו לראש הישיבה.

מסכת זבחים

דף ב': מסכת זבחים

מסכת זבחים היא המסכת הראשונה בסדר קודשים. מסכת זבחים עוסקת בעיקר בקורבנות ובאופן הקרבנות. במהלך המסכת נלמד על מחשבות שצריך לחשוב בעת הקרבת הקורבן ועל מחשבות שאסור לחשוב; נלמד על סוגי הקורבנות; על קורבנות שהתערבו אלו באלו ועוד. ה"קורבן" מכוונה כך מפני שהוא "מוקרב" על המזבח. **הקורבנות הם מן החי, מן הצומח ומן הדומם:** חי: בעלי חיים. צומח: חיטה, שמן ועוד.

דומם: המים שניסכו על גבי המזבח בחג הסוכות, והמלח שנתנו על הקורבנות. **הקורבנות שהוקרבו מן החי קרויים "זבחים" כי זבחו אותם, שחטו אותם. הקורבנות הבאים מן הצומח קרויים "מנחות", כי הביאו אותם "מנחה לה" - מתנה לה.**

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המנגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 18:04	כניסת שבת: 18:38
יציאת שבת: 19:14	יציאת שבת: 19:37
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 18:20	כניסת שבת: 18:45
יציאת שבת: 19:16	יציאת שבת: 20:00

★ | מן ההסטוריה

המצור על ירושלים במלחמת השחרור

במהלך מלחמת העצמאות עמדה ירושלים במרכזם של קרבות רבים. הערבים השתלטו על הדרכים המרכזיות המובילות לחלקה היהודי של העיר, ומנעו מעבר של שיירות לוחמים, מזון ואספקה. ניסיונות רבים נעשו לפרוץ את המצור באמצעות שיירות משוריינים ולהשתלט על הדרכים, והכוחות היהודיים ספגו אבדות קשות במהלך קרבות אלה. מבצע נחשון ומבצע הראל היו שניים מהמבצעים שבמהלכם הצליחו להעביר שיירות לירושלים. מאוחר יותר נסללה דרך גישה שכונתה "דרך בורמה", שהצליחה לפרוץ את המצור הירדני על ירושלים הערבית, ובמבצע שילוח הותקן צינור מים שהעביר מים לעיר מאזור חולדה. בזכות מאמצים אלה הצליחו תושבי ירושלים להחזיק מעמד במלחמה.

06-02/25 - תצלום, נלקח על ידי הצבא הבריטי לאחר כיבוש העיר, המראה את הרס חומות העיר היהודית. (צילום: ג'יימס ג'יימס, אגודת המחקר הישראלי)

הרס הרובע היהודי של העיר העתיקה, 1948 (Wikipedia, הארכיון הציוני המרכזי)

מתפללים

הוריו של יואב בן-ה-17 נסעו בקיץ לחודשיים לחו"ל, והשאירו את הרכב בבית. ליואב יש רישיון, אולם הוא עדיין צריך לנהוג עם מלווה מבוגר. יואב הזמין את רועי חברו הטוב לסיבוב ולטיול במכונית. רועי מתלבט האם להיענות להזמנה.

מצד שני:
רועי יודע שיואב עובר על החוק, ובזה שהוא מוכן לנסוע איתו לסיבוב או לטיול, הוא מסייע לו בדבר והוא שותף לעבירה

מצד אחד:
ליואב יש כבר רישיון, וזה לא עניינו של רועי האם יואב נוסע עם נהג מלווה או לא. "זו בעיה שלו ולא שלי", חושב לעצמו רועי.

...מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפללתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

♥ | על המפה

חומות העיר העתיקה בירושלים

ירושלים הייתה מאז הקמתה עיר מוקפת חומות, שנועדו להגן עליה מפני התקפות. לאורך ההיסטוריה חרבו חומות ירושלים ונבנו מחדש פעמים רבות. **כאשר עלה נחמיה לארץ בתחילת תקופת בית שני, הוא בנה מחדש את חומות ירושלים ההרוסות. הבנייה נמשכה 52 ימים והסתיימה בכ"ה אלול: 'וַתִּשְׁלַם הַחֹמָה בְּעֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה לְאֵלוֹל לַחֲמִשִּׁים וְשָׁנָיִם יוֹם' (נחמיה ו', ט"ו).** החומות המקיפות את העיר העתיקה כיום אינן החומות שהובקעו ב"ז בתמוז על ידי הרומאים, אלא נבנו במאה ה-16 על ידי הסולטאן סולימאן המפואר.

חומות ירושלים העתיקה כפי שנראות כיום (Wikipedia, איתן פרמן)

אורכן הוא כארבעה וחצי קילומטרים, גובהן כעשרה מטרים, והן מקיפות אזור של כקילומטר רבוע. בחומות קבועים שמונה שערים, שאחד מהם סתום (שער הרחמים). חומות אלה משמשות כיום כאתר תיירות וכסמל לירושלים העתיקה.

מי אני?

1. הייתי ממנהיגי היהודים בימי שיבת ציון בתקופת בית שני.
2. הייתי חבר בכנסת הגדולה - המוסד העליון של חכמי ישראל.
3. הייתי אחראי על בניית חומת ירושלים.
4. **בכ"ה באלול**, לאחר 52 ימי עבודה מאומצת, הושלמה בניית החומה.
5. אני אמרתי לעם את המשפט הבא: "וְהָיוּ לָנוּ הַלְיָהּ מִשְׁמֵר וְהַיּוֹם מְלֵאכָה".

הַלְיָהּ מִשְׁמֵר וְהַיּוֹם מְלֵאכָה

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1 גלות בבל	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	חבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	2238	1948	0
התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי	התלמוד הירושלמי	התלמוד הבבלי

לוח זמנים

התבוננו היטב בציור וענו על השאלות הבאות:

1 מהו האירוע המצויר כאן?

2 מתי הוא התרחש?

3 מיהו האיש הרוכב על הסוס?

4 מה אוחזים בידם האנשים על החומה?

5 שאלת אתגר: מה המשותף לסנבלט וטוביה והערבים והעמונים והאשדודים?

חידה!

כתבו ליד כל אחד מהבאים אם

הוא "זבח" או "מנחה":

עולה

סולת

שלמים

אשם

שעורים

חמד של מושג

מינהל החינוך הדתי, הפיקוח על הוראת תלמוד ותושבע"פ

דמות החמ"ד תשפ"ו - הרב יוסף משאש זצ"ל

הרב יוסף משאש נולד במרוקו והתייתם מהוריו בגיל צעיר. הוא גדל בתורה והתמנה לתפקיד רבה הראשי של העיר תלמסאן שבאלג'יריה. לאחר מכן כיהן כאב בית הדין לערעורים במרוקו במשך 18 שנה. הוא זכה לכבוד מהמלך והשתמש בקשריו לטובת היהודים. בשנת תשכ"ד עלה לארץ ישראל, התיישב בחיפה והתמנה לרבה של העיר. מלבד גדלותו התורנית, היה גם פייטן ומשורר, וצייר בעצמו את העיטורים של ספריו. חיבר 33 ספרים, ביניהם "שו"ת מים חיים" ו"אוצר המכתבים".

5780

2019

שנת סיום השי"ס ללומדי הדף היומי

5778

2017

70 שנה למדינה

5727

1969

הרב אריה לויין

5708

1948

הקמת המדינה

5707

1947

מלחמת העצמאות

5699

1939

שואה

5657

1897

הרצל

5323

רבי יוסף קארו

5260

1500

העת החדשה

5258

1492

גירוש ספרד

4900

הרמב"ם

4800

רשיי

4650

רבי סעדיה גאון

4260

510

ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

אחד הדברים שנותנים לאדם כוח לפעול ולעשות בכל דבר בחייו, הוא האמונה שלו כי בידו להשיג את מבוקשו, וכי בעמל ובמאמץ הוא מסוגל להגיע אל היעד אליו הוא שואף. לעומת זאת, כשאדם מרגיש שאין בידו לפעול ולשנות, וכי היכולת שלו להשיג את רצונו רחוקה וכמעט בלתי אפשרית, הרי שהוא ייכנס לייאוש וחוסר תקווה, ויימנע מלקום ולעשות.

על כן באה התורה בפרשתנו ואומרת על מצוות התשובה: "כי קרוב אליך הדבר מאוד", ומלמדת אותנו על מעלתה של התשובה ושייכותה לכל אחד מאיתנו. כל שנדרש מן האדם זה לקום ולבקש שינוי וממילא יאיר עליו אור התשובה הקרובה לכל מבקשיה.

סדר קדשים | מסכת זבחים | דף ג' ו'

דף ג' ו': זבחים שזבחו שלא לשמן

המשנה הראשונה במסכת פותחת במשפט: "כל הזבחים שזבחו שלא לשמן כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה" מה הפנה "זבחים שזבחו שלא לשמן"? נלמד זאת על ידי מעשה: אדם הגיע לירושלים, אוחז בחבל שאליו קשור כבש תמים בן שנה - קורבן העולה שהקדיש. הוא מתקרב להר הבית, כוהנים בודקים אם אין מום בקורבן, והוא מוסר את הקורבן לשיחטה. בעזרה של בית המקדש שוחטים את הקורבן והוא שומע שהשוחט אומר לכוהן אחר: "המשך בבקשה את עבודת קורבן השלמים הזה" שיחטו קורבן עולה, אך השוחט חשב בליבו בעת השיחה: "אני מקיים פעת מצות שיחט קורבן שלמים". הקורבן נשחט "שלא לשמו", כי עליו לשחוט את הקורבן "לשמו", לשם אותו קורבן. על כך פוסקת המשנה: הקורבן כשר, אפטר לזרוק את דמו ולהקריבו על המזבח, אך אותו אדם להביא קורבן אחר כי לא התקיימה חובתו להביא קורבן עולה. אם האדם התחייב "הרי עלי קורבן" וכעת לא התמלאה חובתו. אך אם התחייב: "הרי בהמה זו קורבן", אינו צריך להביא קורבן אחר, כי התחייב רק את הבהמה הזו.

דף ד': ארבע עבודות הקורבן

כאשר אדם מביא בהמה לבית המקדש, כדי להקריבה כקורבן, שוחטים אותה, ואז הכוהנים מניחים כלי ליד צואר הבהמה כדי שהדם יכנס לתוך הכלי. הכלי הזה נקרא "מזרק". מדוע נקרא לו "מזרק"? מפני שאחר כך היה הכוהן הולך אל המזבח ומזה (זורק) מן הדם שבכלי על דפנות (קירות) המזבח. יש ארבע עבודות שקשורות להקרבת הקורבן.

- א. "שיחטה" - לשחוט את הקורבן.
 - ב. "הקבלה" - לקבל את הדם.
 - ג. "הולכה" - להלוך את הדם אל המזבח.
 - ד. "זריקה" - לזרוק את הדם על המזבח.
- את כל עבודות הקורבן יכול לעשות כוהן בלבד, אולם את עבודת השיחה יכול לבצע גם ישראל.

דף ה': שמעון אחי עזריה

המשנה מציגת הלכה שאמר: "שמעון אחי עזריה". יש תנאים שנקראו בשמם בלבד, כגון: רבן גמליאל ועוד, ויש תנאים שנקראו גם בשם אבותיהם, כגון: רבן שמעון בן גמליאל, אך אין עוד תנא שזיהו אותו לפי אחיו, רק "שמעון אחי עזריה". מדוע באמת הזכר אחיו? רש"י מפרש כי במסכת סוטה מסופר ששני האחים הללו ערכו ביניהם הסכם שעזריה ידאג לפרנסתו של שמעון, ובתמורה לכה הוא יזכה בחלק מן השכר שיקבל שמעון על לימוד התורה שלו. זהו הסכם יששכר וזבולון המוזר והידוע. לפיכך זכה עזריה שאחיו התנא הקדוש מזוהה על פי שמו, "שמעון אחי עזריה".

דף ו': החלפת הקורבנות

אדם שנופטר השאיר צאגה ובה כתב: "הקדשתי קורבן והוא נמצא בחצר. אגא טפלו בו לפי ההלכה". בחצר עמד כבש רזה שעל צוארו שלט קטן: "קורבן שלמים". לפי ההלכה בני המשפחה צריכים להקריב את הקורבן בבית המקדש. עמד אחד הבנים ואמר: "אני רוצה להחליף את הקורבן בכבש מפותם יותר, שיהיה לכבוד ה'". נזעק אחד מאחיו: "האינך יודע שאסור להחליף קורבנות?". התורה קובעת שאסור להמיר = להחליף, קורבן שהוקדש, ואם החליפו - שניהם יהיו קורבן, גם הקורבן הראשון וגם הקורבן המחליף. הדוד הגדול התערב ואמר: "ישנה דרשה מיוחדת בפסוקים, ממנה דרש רבי מאיר שבקורבן ששני יורשים ירשו, אי אפטר לעשות תמורה והקורבן השני אינו קדוש".

שאלות השבוע

1. מי חשוב יותר ממלך, ומדוע?
2. כיצד התמנה אביי לראש הישיבה?
3. אלו דברים דוממים, שאינם מהחי או מהצומח, מקריבים על המזבח?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים.* בפיקוח רואה חשבון

תשובות

הציור השבועי (עמ' 3)

1. בניית חומות ירושלים.
2. בזמן שיבת ציון של עזרא ונחמיה. כ-445 שנה לפני הספירה.
3. נחמיה בן חכליה.
4. רמחים, כלי נשק וחומרי בניין.
5. כולם התאגדו יחד לתקוף את ירושלים כשהגיעו לשם עזרא ונחמיה.

